

A haladó egyetemi és főiskolai ifjúság mozgalmi Szegeden (6.)

Rácz Béláné—Szabó Éva:

Egyetemi és főiskolai ifjúsági kiadványok Szegeden 1945–1980 között

A felszabadulást közvetlenül követő időszakban a Magyar Demokratikus Ifjúsági Szövetség lapjaként jelent meg nyomtatásban és összesen két számban a *Szabad Ifjúság* című politikai és kulturális hetilap. Az első számban 1945. február 11-én Kovács Attila beköszöntője olvasható *Szabad Ifjúság* címmel. Sipos Gyula A földreformról című írásában sürgette a földreform bizottságok felállítását, *Délvidéki Képeslap* címen Komócsin Mihály írt beszámolót a környék falvainak és városainak ifjúságáról. A következő szám a MADISZ programfelhívását adta közre „Teremtsük meg a munkás, paraszt és értelmiségi magyar ifjúság egységét.” Tíz pontban fogalmazta meg a programot. Hirt adott a *Demokratikus Ifjúsági Szövetség* egyetemi tagozatának megalakulásáról. Szükséges megemlíteni, bár nem lehet fel sem könyvtárakban, sem archívumokban, hogy az 1944. október 15-én megalakult KISZ szegedi szervezete már adott ki *Szabad Ifjúság* címen házilapot, amely falujás vagy sokszorosított lapokból állhatott, (Ruszoly József: Húsz éve. Egy lap indulása. Szegedi Egyetem, 1965. febr. 12. 6. p.).

A MADISZ Délkerületi Titkársága kiadásában, de már *Utunk* címmel, ugyancsak hetenként, de bővebb terjedelemben és gazdagabb tartalommal jelent meg a fiatalok lapja. A címváltozásra azért került sor, mert Budapesten volt már egy hasonló című illegális múltú lapja a MADISZ-nak. Az 1945. február 28-án indult lap egyaránt foglalkozott az ifjúságot érintő kérdésekkel és országos problémákkal. Beszámolt pl. az 1945. május 9-én megjelenő számban a szegedi egyetem ifjúságának 8 pontból álló kiáltványáról, amelyben többek között (az első pontban) az egyetem nevének megváltoztatását követelték: „Az egyetem ezentúl az elmúlt rendszerben egyetemünkről igazságtalanul kibrudált nagy magyar költő, József Attila nevét viselje.”

Az újjáalakult diákegység szervezet a SZEFI (Szegedi Egyetemi és Főiskolai Ifjúság) belső életéről, szelleméről, munkatervéről olvashatunk az 1946. szeptemberében megjelent diáklapban az *Egyetemi Életben*, amelynek főszerkesztője, Péter László volt, és aki *Cselekvő diákelet* című írásában felvázolta a SZEFI-t megelőző diákszervezetek történetét. Lőkös Zoltán hallgató a SZEFI múltjáról, tetteiről nyújtott áttekintést. A lap beszámolt a demokratikus diákság vezetőinek első országos értekezletéről a Szegedi Találkozóról. Egyetemi élet és Ország-Világ című rovatukban a hallgatókkal, szervezőikkel, s az egyetemen kapcsolatosan tájékoztattak.

Ugyancsak egyetlen számban jelent meg 1946. november 20-án az átszervezett SZEFI lapjaként, az *Egyetemi Ifjúság*. A szerkesztő Király József Célok és utak címen azokról a követelményekről írt, amelyeket az egyetemi ifjúságnak önmagával szemben kell támasztania. Hirt adott arról, hogy a Szegedi Egyetemi Joghallgatók Egyesülete egyetemi vitadélutánokat indított. A vitasorozat tudományos, művészeti, közgazdasági, jogi problémák megbeszélésével akarta a kritikai szellemet kifejleszteni a hallgatókban.

Néhány évvel később 1952. áprilisában látott napvilágot az ifjúság újabb kezdeményezéseként az *Egyetemek és Főiskola* című újság melynek felelős szerkesztője Tury Géza volt. Az újság megjelenésének célja az volt, hogy a hallgatók kifejthessék problémáikat, javaslataikat, lendületesebbé tegyék a tanulmányi munkát.

Csak megemlíthjük — ugyanis külön tanulmányban olvashatunk a Szegedi Egyetem című lap történetéről —, hogy 1953-ban jelent meg Tury Géza szerkesztésében, amely 1956-ban megszűnt, majd 1963-ban jelentkezett ismét a szegedi egyetem és főiskolák közös lapjaként.

A Szegedi Tudományegyetem KISZ-szervezete kiadásában 1957. áprilisában jelent meg az *Egyetemi Lapok* egyetlen száma. Fő mondanivalója az ellenforradalom során megbomlott ifjúsági egység helyreállítása és a KISZ-be való tömörítése köré csoportosult. Tudósít a lap arról is, hogy a Tudományegyetemen, az Orvostudományi Egyetemen és az ország más városainak egyetemi ifjúsága is KISZ-szervezeteket alakított.

A kari lapok megjelenésének igénye először 1961-ben jelentkezett, realizálódott a Szegedi TTK, a Szegedi Tudományegyetem Természettudományi Kar KISZ-szervezetének lapjával. A szerkesztőbizottság elnöke Hackl Lajos volt. Az első számban Koch Sándor, az akkori dékán Beköszöntő címmel üdvözölte a lapot. Beszámoló olvasható a KISZ I. kongresszusáról, amelyben ismertették a KISZ-re, s a kar hallgatóira váró feladatokat. Foglalkoztak a párt- és a KISZ-szervezet kapcsolatával, az „Ifjúság a szocializmusért” mozgalom helyzetével és feladataival. A további számok tájékoztattak a tudományos diákkör megalakulásáról, amelynek vezetését a KISZ vette át. Az októberi számban Materialista világnézet címen új rovatot indítottak.

A Bölcsészettudományi Kar KISZ-bizottságának kiadásában, Hegyi András KISZ-titkár kezdeményezésére Masáth András szerkesztésében a *Bölcsész 1968. decemberi* keltezéssel jelent meg. Állandó rovatokat terveztek a kollégiumi életéről, a tanszékeket és a hallgatókat különösen érdeklő problémákról, a diákköri munkáról, a KISZ-élet aktuális kérdéseiről. A lapot sikerült vitaforummá alakítaniuk — éles viták kaptak benne helyet, amelyek a KISZ-élet valóban létező problémáit érintették, s a KISZ-tagok, vezetők zömét állásfoglalásra készítették. 1975-től a tartalomban változás figyelhető meg, mind több tanulmány, vers, riport és regényrészlet kapott benne helyet. *Irodalmi jellegű folyóirattá vált, a bölcsész alkotók lapjává.*

Sajátos, kizárólag történelem, szakos hallgatók által szerkesztett és kiadott lap az *Aetas*, 1973. és 1975. között összesen négy számban jelentkezett. Elsődleges céljuk a hallgatók tudományos munkájának elősegítése azáltal, hogy ezeknek rövid ismertetés formájában fórumot biztosítanak. Állandó rovataik voltak: tudományos műhely, diákkörreinkről jelentjük, diákköri fórum, szakmai érdekvédelem, recenziók.

A Jogi Kari KISZ-szervezet lapja 1973. és 1975. között *Impulzus*, 1979–80-ban *Jurátus* címmel jelent meg. Elsősorban a kari eseményekről, de általában az egyetemi, sőt a városi mozgalmakról is tájékoztattak. Beszámoltak a karon folyó diákköri munkáról, a KISZ-élet aktuális eseményeiről, az elsőévesek számára tájékoztatót adtak a KISZ-szervezet hierarchiájáról. Lehetőséget kínált a lap azoknak a hallgatóknak, akik versekkel, novellákkal szerettek volna bemutatkozni, nyilvánosság elé lépni.

Kollégiumi lap, amelyet kollégista hallgatók szerkesztettek és írtak csak egy ismert, a Móra Ferenc Kollégium diáklapja a *Magunk*, 1966. és 1975. között összesen 21 száma jelent meg. Az elsősorban szépirodalmi profilú

lap célja fórum teremtése volt a kezdő irodalmi alkotásoknak, megjelent művek kritikáinak, fordításoknak. Rendszeresen beszámolt a kollégiumi tevékenységéről, a diákbizottság munkájáról, a közösségi élet eseményeiről, egy-egy élménybeszámolót is közölt a hallgatók külföldi tanulmányútról. Ötletes, ügyes rajzok, humoros írások színesítették az egyébként is változatos tartalmú diáklapot.

A Szegedi Orvostudományi Egyetem hallgatóinak szerkesztésében megjelenő *Évkönyvek* a végzős hallgatókat, s oktatóikat sorolták fel fényképfelvételeik bemutatásával. Humoros formában számoltak be az eltelt öt év eseményeiről, felidézve egy-egy gyakorlat, kollokvium vagy szigorlat emlékét, a KISZ-élet, kollégiumi közösség, kirándulásaik epizódjait.

Az Élelmiszeripari Főiskola KISZ-bizottságának lapja a *SZÉF Híradó* 1973-tól jelenik meg rendszeresen. A lapban olvashatunk a főiskolán folyó tudományos diákköri munkáról, az ifjúsági mozgalomról, a főiskola kulturális és sporttevékenységéről.

A Juhász Gyula Tanárképző Főiskola KISZ-bizottságának kiadványaként 1979-től jelentek meg a *Hírmondó* számai. A lap szerkesztői a főiskola hallgatói. A kiadvány akkor és úgy jelenik meg, amikor ezt a közös eredmények lehetővé teszik — írták. Beszámoltak benne a Diákköri Bizottság üléséről, foglalkoztak a KISZ, a mozgalmi élet problémáival, hiányosságaival, apró hírek cím alatt tájékoztattak a főiskola kulturális, sport és kollégiumi eseményeiről.

Az egyetemi és főiskolai kiadványok köre természetesen szélesebben is értelmezhető, célunk azonban csak az olyan kiadványok elemzése volt, amelyek a legszembetűnőbben mutatták be az adott kor szellemi és politikai arculatát kereszttel a hallgatók életét és problémáit, s amelyeket maguk a hallgatók szerkesztettek.

Oktatók—dolgozók küldöttgyűlése

A JATE Oktatói-Dolgozói KISZ-alapszervezete április 17-én tartotta meg az évi küldöttgyűlését. A tanácskozáson, a felsőbb társadalmi szervezetek képviselőjeként részt vett dr. Rákos István, az MSZMP JATE V. B. ifjúságpolitikai felelőse, dr. Horucz László, a JATE Szakszervezeti Bizottságának elnöke, Germáné Vastagh Györgyi, a városi KISZ-bizottság titkára és dr. Kiss Barnabás, a JATE KISZ-titkára.

A küldöttgyűlés első napirendi pontjaként Fenyvesi Erzsébet, az OD KISZ-titkára szóbeli kiegészítést tett az írásos, az 1981–82-es mozgalmi és szervezeti tevékenységét elemző beszámolóhoz. Mielőtt rátérnének a kiegészítés rövid ismertetésére kiemeltük a beszámoló néhány megállapítását.

A beszámoló hangsúlyozza, hogy az OD KISZ-szervezet súlya mind intézményi, mind kari szinten megnőtt az elmúlt időszakban, elsősorban a szervezet viszonylag egységes politikai állásfoglalásainak, valamint a jogszabályok felelős gyakorlásának következtében. Jelenleg kilenc alapszervezetben összesen 270-en vesznek részt az OD KISZ munkájában, amelyet például a hallgatói alapszervezetekkel egyre erősödő kapcsolat is mind változatosabbá tesz. Ugyanakkor — emeli ki a beszámoló — általános jelenség, hogy csökken a fiatalok közéleti érdeklődése. Egyes alapszervezetekben, sajnálatos módon, a formális tevékenység ma is akadályozza az érdemi munkát. A szervezet élet zavartalan működése érdekében szükséges, hogy a titkárok és a vezetőségek arányosan osszák el a feladatokat, s a képzést is tudatosabbá kell tenni, minél több KISZ-tagot be kell vonni a munkába. Az eszmei-politikai nevelő tevékenységet tárgyalva az egyéb, rendszeres politikai képzési formák értékelése mellett szó esik a beszámolóban arról is, hogy a nemrégiben megindított *Előadói Iroda munkájában szép számmal vesznek részt az OD KISZ-tagjai*. — Az érdekvédelmi, érdekképviseleti munkában a jogszabályok gyakorlása a politikai-közéleti tevékenység elsajátításának jó iskolája, ezért a vezetőség igyekezett valamennyi fiatal bevonni az érdemi politikai munkába. Ennek megvalósítása intenzívebb és rendszeresebb alapszervezeti munkát igényelne — állapítja meg a beszámoló. A szakmai tevékenységet elemezve pedig kiemeli, hogy az oktatói munka

erkölcsi és anyagi elismerése továbbra sem megfelelő.

Fenyvesi Erzsébet szóbeli kiegészítésében felhívta a figyelmet arra, hogy a mozgalmi munkában fokozni kell a politikumot. A vitakörök fel kell használni a hallgatók politikai arculatának formálására, s ebben a munkában az OD KISZ-tagjainak az eddigénél nagyobb mértékben kellene részt venniük. Ennek érdekében javasolta a hallgatói alapszervezetekkel közös vitaforumok megszervezését, s ezt a célt szolgálná az is, ha az OD KISZ-tagjai bekapcsolódnának a kari kiadványok vagy a „Szegedi Egyetem” vitáiba, véleményük kifejtésével orientálva a hallgatókat. Megemlítette, hogy sajnos, az alapszervezetekben a tagsági viszony megújítása többnyire formális aktus. Nem csupán a politikai, de a szervezeti munkában is mindenképpen meg kell haladni az érdektelenséget.

A beszámoló értékelő hozzászólók hangsúlyozták, hogy a kitűzött célok reálisak, elfogadhatók. Az alapszervezetek munkáját — hangzott el többek között — úgy lehet hatékonyabbá tenni, ha az alapszervezet tagjai sikerül közösséggé szervezni. Dr. Horucz László felszólalásában hangsúlyozta, hogy a közéletiség, a demokratizmus megfelelő formáit a szervezet keretén belül kell megtanulni, Germáné Vastagh Györgyi, a lakáskérdés aktuális problémáiról beszélt, s tájékoztatót az egyes lakásépítési akciók pillanatnyi helyzetéről.

A beszámoló fölötti vitát követően Fenyvesi Erzsébet jutalmakat adott át. KISZ-munkája elismeréseképpen jutalomban részesült Bucsi Imre, Csertő Margit, Diamantné Fodor Zsuzsa, Gombás Éva, Katona Károlyné, Kiss József, Linzer János, Olasz Ferenc, Pelsőczy Gyöngyi, Sirokmán Géza, Szakáts Melinda, Szőke Katalin, Toldi József, Tombác Etelka, Véber Margit és Zsednai Ágnes.

Ezt követően került sor az OD KISZ-szervezet új vezetőségének megválasztására. A választás eredményeként a titkár továbbra is Fenyvesi Erzsébet maradt, a vezetőség tagjai pedig Berkesi Ottó, Bobvos Pál, Czinkóczy László, Csirikné Czáchecz Erzsébet, Fábri Károlyné, Imre László, Katona Péter, Nagy László, Pelle László, Vágvölgyi Anikó, Vajda János és Völgyesi László lettek.

Felsőbb KISZ-szervezetben való munkára a küldöttek dr. Kiss Barnabást, Berkesi Ottót és Fenyvesi Erzsébetet javasolták. (b. gy.)

Kollégiumi tanácsülés

A Juhász Gyula Tanárképző Főiskola Kollégiumi Tanácsa április 7-én ülést tartott. Ez a nagy múltra visszatekintő szervezet a főiskola kollégiumában folyó nevelőmunka összehangolásával, annak elméleti és gyakorlati kérdéseivel foglalkozik. Tagjai a kollégiumok igazgatói, nevelőtanárai, diákképviselei, a Neveléstudományi és a Pszichológia Tanszék oktatói dr. Szabó G. Mária főiskolai docens irányításával éves munkaterv alapján dolgoznak.

A Kollégiumi Tanács igyekszik megismerni Szeged többi felsőoktatási kollégiumában folyó nevelőmunkát, ezért tartottak már kiheggyezett ülést az Élelmiszeripari, valamint az Egészségügyi Főiskolán is. Ezek a tapasztalatcserék igen hasznosak voltak mind a vendégek, mind a vendéglátók számára.

Az április 7-i ülés témája „A kollégiumi könyvtárak szerepe a hallgatók folyamatos önképzésre való felkészítésében” volt.

A Teleki és a Petőfi Kollégium könyvtáiról csaknem minden hallgató tud. A könyvtári tagok megítélése szerint a kollégiumi könyvtár fő funkciója: segítségadás a referátumok, a szakdolgozatok készítéséhez, illetve a folyóiratok olvasási lehetőségét biztosítani. Mindkét kollégium könyvtárába kedvelt folyóiratok és különféle módszertani lapok járnak. Könyveket aránylag kevesen és rendszeresen kölcsönöznek.

A kérdőíves vizsgálat alapján kiderült, hogy a hallgatók könyvtári ismeretei hiányosak. Ezt főleg a kinti könyvtárakban tapasztalják, úgy vélik, ehhez kevés segítséget kapnak. Valamennyi megkérdezett véleménye szerint lehet és kell a kollégiumi könyvtár működésének hatékonyságát növelni. Mégpedig: a könyvtárlományt a hallgatók kívánságai alapján kell fejleszteni. A könyvtári ügyelet jobb megszervezése, a könyvtárlomány ismerete, külön olvasószoba berendezése is az óhajok között szerepelt.

E tudósítás végére kívánczok egy elgondolkodtató tény. A kollégiumi könyvtárak témakörében végzett kérdőíves vizsgálat rákérdezett arra is, hogy járnak-e hallgatók más könyvtárakba. S ami elgondolkodtató: akadtak olyanok is, akik egyetlen könyvtárban sem fordultak meg főiskolás éveik alatt. Ez evv külön cikket érdemel!

NACSA—BORZÁK

HÍREK

A KISZ Megyei Bizottsága Egyetemi és Főiskolai Rétegtanácsa április 9-én tartotta meg soron következő ülését, a SZOTE Gyógyszerstudományi Karának előadótermében.

Az ülés első napirendi pontjaként véleményezték a rétegtanács tagjai a KISZ KB által készített és kiadott vitaanyagot a KISZ felsőoktatásbeli helyzetéről és funkciójáról. Szilágyi János, a rétegtanács titkára megállapította, hogy a vitaanyag kritikus, bár helyenként túlságosan pozitív, s hiányoznak belőle az alternatív javaslatok. Lehoczky Pál, SZOTE KISZ-titkára elmondta, hogy a vitaanyag alapszervezetek számára nem használható, csak az intézményi szintű KISZ-munka lehetőségeit kívánja megadni, eléggé differenciálatlanul. Hiányolta az érdekeltségi viszonyok feltárását, s kifogásolta az OD KISZ-szervezetekre vonatkozó megállapítások mennyiségét és minőségét. A témával kapcsolatban hasonló véleményeket fogalmaztak meg a felsőoktatási intézmények más jelenlévő képviselői is.

Az ülés második napirendi pontjaként a diákgazdálkodással járó kedvezményes érvényesítésének tapasztalatairól esett szó a dr. Czukor József által készített írásos beszámoló alapján. (A beszámolót a lapszámunk 1–3. oldalán egészében közöljük.)

Az ülést bejelentések zárták.